

11. peatükk

RIIGIKONTROLL

§ ... Riigikontroll kontrollib riiklike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majandustegevust, riigi rahaliste vahendite ning materiaalsete väärtuste kasutamist ja säilimist.

§ ... Riigikontroll kontrollib kohalikes omavalitsustes riiklike vahendite kasutamist, nende ettevõtete majanduslikku tegevust, kus riigil on üle poole aktsiatega määratud häältest või kelle laene või lepinguliste kohustuste täitmist garanteerib riik.

§ ... Riigikontrolli juhib Riigikontrolör, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist Riigikogu Riigivanema ettepanekul.

§ ... Riigikontroll on oma tegevuses iseseisev.

Üheaegselt riigieelarve täitmise aruande arutamisega Riigikogus esitab Riigikontrolör igal aastal Riigikogule ülevaate riigi ressursside kasutamise ja vara säilimise kohta eelmisel eelarveaastal.

§... Riigikontrolör võtab oma ülesannetesse kuuluvates küsimustes sõnaõigusega osa Vabariigi Valitsuse istungitest. Riigikontrolöril on oma ametkonna juhtimisel samad õigused, mis on seadusega ette nähtud ministrile.

Riigikontrolöri saab võtta kriminaalvastutusele Põhiseaduse § ... ettenähtud korras.

Riigikontrolli töö lähema korralduse määrab seadus.

12. peatükk

Õiguskantsler

§... Õiguskantsler teostab järelevalvet riigivõimu- ja valitsemisorganite õigustloovate aktide vastavuse üle põhiseaduse ja seadusega ning täidab kõrgeima järelevalve funktsioone inim- ja kodanikuõiguste järgmise üle.

Põhiseaduse §§ ... ja ... ettenähtud juhtudel teeb õiguskantsler ettepaneku Riigikogule Riigikogu liikmete, riigivanema, peaministri ja ministrite kriminaalvastutusele võtmiseks.

§... Õiguskantsleril on oma ametkond, mis tegutseb vastava seaduse alusel.

§ ... Õiguskantsleri nimetab ametisse ja vabastab ametist Riigikogu riigivanema ettepanekul.

§ ... Kui õiguskantsler leiab, et riigivõimu- ja valitsemisorgan või ametiisik on andnud välja seadusevastase õigustloova akti, teeb ta sellele organile või ametiisikule ettepaneku viia akt kahekümne päeva jooksul kooskõlla seadusega. Kui riigivõimu- ja valitsemisorgan või ametiisik ei nõustu õiguskantsleri ettepanekuga või ei reageeri tema ettepanekule määratud tähtaja jooksul, siis teeb õiguskantsler Riigikohtule esildise selle akti kehtetuks tunnistamiseks.

Paljude inimeste saatust kahjustava või süstemaatilise inim- või kodanikuõiguste rikkumise korral peatab õiguskantsler sellesisulise ametiisikute tegevuse või normdokumendi toime ja teeb esildise vastutuse küsimuses.

§... Õiguskantsleril on õigus osa võtta Vabariigi Valitsuse istungitest. Õiguskantsleril on oma ametkonna juhtimisel kõik õigused, mis seadusega on ette nähtud ministrile.

§... Õiguskantsler esitab kord aastas aruande Riigikogule.

§... Õiguskantslerit saab kriminaalvastutusele võtta Riigivanema ettepanekul Riigikohtu kahe kolmandiku koosseisu nõusolekul.

13. peatükk

Kohus

§... Õigust mõistavad oma tegevuses sõltumatud kohtud.

§... Eluaegseks ametisse nimetatava kohtuniku ametivolitused võivad kesta 7 aastat üle üldise pensioniea.

Kohtunikud ei või peale seaduses ettenähtud juhtude olla

üheski muus valitud või nimetatud ametis.

§... Kohtusüsteem koosneb:

- 1) maa- ja linnakohtutest ning halduskohtutest;
- 2) ringkonnakohtutest;
- 3) Riigikohtust.

Erikohtute loomise mõnda liiki asjade või alade jaoks määrab seadus.

Erakorraliste kohtute moodustamine on keelatud.

§... Maa- ja linnakohtud ning halduskohtud on esimese astme kohtud. Ringkonnakohtud on teise astme kohtud ning nad vaatavad apellatsiooni korras läbi esimese astme kohtu lahendid.

Riigikohus on riigi kõrgeim kohus, kes vaatab kohtulahendeid läbi kassatsiooni korras.

Kohtukorralduse ja -menetluse määrab seadus.

§... Kohtute juures on prokurörid, kes esindavad riiklikku süüdistust ning teostavad järelevalvet kohtueelse uurimise ning kohtuotsuste täitmise üle.

§... Kohus jätab konkreetse kohtuasja lahendamisel kohaldamata mis tahes seaduse või muu õigusakti, kui see on vastuolus põhiseadusega.

Kohus võib igaühe pöördumise alusel tunnistada põhiseaduse vastaseks seaduse või muu õigusakti.

Kui Riigikohus konkreetse kohtuasja läbivaatamisel leiab, et kehtiv seadus rikub kodanike põhiõigusi ja vabadusi või takistab nende kasutamist, või paneb kodanikele kohustusi, mis on vastuolus põhiseaduse sätte ja vaimuga, teeb ta Riigikogule esildise seaduse muutmiseks 20 päeva jooksul või tunnistab seaduse kehtetuks.

Kui kehtiv seadus on vastuolus põhiseadusega, tunnistab Riigikohus õiguskantsleri ettepanekul selle seaduse kehtetuks.

§... Kohtuniku saab ametisoleku ajal kriminaalvastutusele võtta ainult Riigikohtu ettepanekul Riigivanema otsuse alusel.

Riigikohtu esimeest saab tema ametisoleku ajal kriminaalvastutusele võtta ainult õiguskantsleri ettepanekul kahe kolmandiku Riigikogu koosseisu nõusolekul.

Reetuseide andestusi-
on esitatud heigel
on IV kohtuotsuse pealt
hääletamisega väidet
põhised.
Rahy